

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ КОРМІВ У СВИНАРСТВІ

Для українського свинарства настав час випробувань: або революційно оновити галузь та зробити її одним із експортних локомотивів, яким стало, наприклад, вітчизняне птахівництво, або бути виробником зернової сировини і завозити м'ясопродукцію з інших країн.

В'ячеслав Попсуй,
Віктор Опара,
Сумський
національний
аграрний університет

Відома аксіома: споживач купує або те, що дешевше, або те, що має вищу якість. Тому підприємець як посередник між виробником і споживачем, попри всі патріотичні заклики та протекціонізм, знайде спосіб, як їх обох обійти і закріпитись на ринку.

Чергові виклики для галузі

Погіршення епізоотичної ситуації скоротило можливості виходу на нові ринки збуту, а різке зниження доходів населення та торговельні бар'єри сусідньої країни позначилися на попиті на продукцію свинарства. Здешевлення гривні та

подорожчання кредитів постійно збільшує собівартість свинини, і більшою мірою це позначається на діяльності невеликих за розміром товарних підприємств, фермерських та приватних селянських господарств. Тому саме тепер потрібно оновити технологічні підходи, особливо ті, вдосконалення яких не потребує значних капіталовкладень, і які відносно швидко окупуються.

Таким напрямом у свинарстві є годівля, від якої майже на 60% залежить розкриття біологічного і генетичного потенціалу тварин. Водночас витрати кормів на одиницю продукції в галузі, за винятком підприємств, що працюють за оновленими та залученими із-за кордону технологіями, удвічі-втричі вищі, ніж у Європі та Північній Америці та інколи наближені до 8–9 кг на 1 кг приросту. Враховуючи те, що у структурі собівартості витрати на корми та їхнє приготування становлять 40–50%, а інколи й більше, цей технологічний аспект є ключовим для ресурсозбереження та оптимізації виробничих витрат.

Для цього слід впроваджувати дешевші, але поживні нові кормові засоби, використовувати БВМК або добирати кормові добавки, такі як вітамінно-мінеральні бленди та премікси, амінокислоти, ензими, антиоксиданти, сорбенти токсинів, смакові добавки тощо, які ефективно збалансують кормовий раціон.

Генетика під впливом годівлі

Залучення сучасних генотипів свиней із полішеними продуктивними показниками відтворення, швидкості росту, м'ясо-сальних властивостей у технологічний процес потребує впровадження і диференційованого підходу до нормування раціонів залежно від вікової й технологічної приналежності тварин. Незбалансовані раціони, які використовують у дрібнотоварних та селянських господарствах, призводять не тільки до гальмування темпів росту, а й до зниження адаптаційних можливостей та резистентності тварин до хвороб.

Ненаалагоджена технологія годівлі може звести нанівець весь прояв ефекту гетерозису високопродуктивних гібридів навіть таких відомих у світі фірм, як «ДанАвль», Нурог, Hendrix Genetics Company, Hermitage Genetics Ltd та інших.

Сьогоднішні вимоги щодо складання раціонів стосуються балансування близько 40 показників. Враховуючи, що у господарстві з повним технологічним циклом може бути до 10 технологічних груп і більше (кнурі-плідники, ремонтний молодняк, холості свиноматки, легко- та глибокопоросні свиноматки, підсисні свиноматки, поросята-сисуні, поросята на дорошуванні, відгодівельний молодняк гроверного і

Микола Годзик, директор ТОВ «Ноєро Україна»:

«Безумовно, під час вибору лінії для приготування комбікорму, перевагу слід надавати сучасним, повністю автоматизованим лініям, де роль оператора зводиться лише до нагляду за її роботою. В сучасній лінії процеси подрібнення, дозування та змішування компонентів мають відбуватися автоматично. Водночас слід звертати увагу на енергоощадні дробарки (співвідношення потужності установлених моторів у кВт до продуктивності в т/год), а також на якісні змішувачі, які мають забезпечувати приготування гомогенного комбікорму».

фінішного періодів), створення повнораціонних сумішей стає без ІТ-технологій майже неможливим. До того ж потрібно відслідковувати і постійно коригувати раціони, оскільки можуть змінюватись складові комбікорму та варіюватися нормативи. Навіть несуттєва зміна в окремих складових може вплинути на повноцінність нормованого раціону.

Власні або куповані комбікорми?

Нині на ринку України існує декілька центрів, які пропонують прикладні програми для складання раціонів для свиней і управління технологією годівлі (програма «Вепр», ТОВ «Промагрокомбінат» або HYBRIMIN® Futter, «Софт Агро», авторські програми науковців та інші). У будь-якому разі ці продукти мають оптимізувати раціони за поживністю і ціною.

Повнораціонні комбікорми можна купувати на комбікормових заводах, через мережу їхніх регіональних торговельних представництв, або виготовляти самотужки у господарстві за допомогою сучасного обладнання. Якщо на підприємстві є основні корми зернової групи власного виробництва, виготовлення такого комбікорму за належного зберігання його складових дасть змогу на основі практичного досвіду зменшити витрати, порівняно з закупленим, у 1,5–2 рази.

За виготовлення власних кормів слід постійно моніторити їхню якість і дотримуватися певних вимог: вологість — не більше 14–15%, не має бути запаху затхлості та гнильного розкладання, смак доброякісного комбікорму — прісний, а також контролювати забрудненість різними домішками та ураження складськими шкідниками, наявність мікотоксинів, однорідність змішування — ступінь однорідності у межах 85–95%, поживність — відповідно до норм годівлі для тварин та птиці різних виробничих груп. Частину цих показників можна визначити органолептично, але біобезпечність та поживність корму чи його окремих інгредієнтів можна підтвердити та реально встановити лише в добре обладнаних сертифицизованих лабораторіях.

Обладнання для приготування кормів

В Україні промисловість вже має достатню історію виробництва та експлуатації відносно якісного обладнання для комбікормових цехів: дробарок, екструдерів, змішувачів, грануляторів тощо. У кожного виробника є свої шанувальники і, навпаки, критики. Але варто враховувати обсяг

У якості індикатора змішування використовують пішно, пофарбоване в яскраві кольори

комбікорму, щоб правильно визначити потужність кормоприготувального обладнання. Небажано на одному обладнанні виготовлювати продукт для худоби і птиці.

Нині можна придбати нове і вживане обладнання відомих фірм, як вітчизняних, так і закордонних. Наприклад, для асоціацій фермерів або кооперативів селян, приватних підприємців є сенс звернути увагу на мобільний комбікормовий завод «МКЗ-3214» (ТОВ «Мобільні комбікормові заводи», Білорусь), на основі обладнання фірми Торрег (Австрія), яке монтують на шасі вантажних автомобілів МАЗ, або компанії Buschhoff чи Neuego Farm- und Fördertechnik (Німеччина), потужність яких може бути від 600 до 3000 кг/год. Комплекс сучасного обладнання дає змогу приїхати у будь-яке господарство і на місці приготувати за відповідною рецептурою повнораціонний комбікорм для конкретної технологічної групи тварин. Мобільні комбікормові заводи (німецькі, польські, або білоруські) подібні за конструкцією. До їхнього складу входить обладнання для завантаження сировини, подрібнення, плющення, вагового дозування та змішування, дозування рідких добавок, вивантаження готового продукту — практично все, що пропонують фірми для стаціонарних комбікормових комплексів.

Правильне змішування і дозування

За виробництва комбікорму дозуванню і змішуванню надають особливого значення. Неточне дозування може призвести до порушення структури комбікорму та зниження його ефек-

тивності, а іноді й завдати шкоди тваринам. Слід зазначити, що виготовляти комбікорм варто, суворо виконуючи експлуатаційні інструкції. Наприклад, якщо у настанові прописано проводити змішування 3 хв, то більш тривала робота механізму призведе до погіршення гомогенності суміші.

Слід враховувати і порядок уведення інгредієнтів. Частина їх потребує тривалішого змішування для рівномірного розподілення у комбікормі, а грубі зернисті інгредієнти, навпаки, можуть у процесі змішування самосортуватися. Додавання до комбікорму жирів зменшує утворення кормового пилу й сприяє зменшенню втрат мікродобавок. Однак введення олії знижує стійкість показників якості комбікорму. Крім того, додавання рідких інгредієнтів підвищує його вологість, а це може призвести до його самозігрівання та появи плісняви під час зберігання.

Головна вимога, яку висувають до будь-якого змішувача, — забезпечити однорідність суміші навіть за введення мінімальних доз інгредієнтів

До будь-якого кормозмішувача висувають головну вимогу — забезпечити однорідність суміші навіть за введення мінімальних кількостей інгредієнтів, витрата яких на 1 т комбікорму не перевищує 100–150 г. Особливу увагу приділяють додаванню і змішуванню рідких інгредієнтів та мікродобавок. Контроль змішування бажано робити періодично. В якості індикатора можна використовувати пішно. Для цього можна використовувати формулу:

$$K_o = \left(1 - \frac{\sum(x_i - x_{cp})^2}{n - 1} \right) 100\% ,$$

x_{cp}

де K_o — ступінь однорідності, %;
 x_i — вміст індикаторного компонента в кожній пробі (% , шт.);
 x_{cp} — середня кількість індикаторного компонента в пробах (% , шт.);
 n — кількість проб.

Деякі види корму ліпше закупувати

Слід зазначити, що деякі види комбікорму — наприклад, престартерного для поросят-сисунів — майже неможливо або за дорогого приготувати в умовах господарства. Він якісніший за складом і водночас дорожчий: гранульований, якісне зерно у ньому майже не містить клітковини, воно попередньо оброблене, має високий вміст протеїну, амінокислот, вітамінів і мінералів, також до нього введено смакові, ароматичні, ферментні, підкислювальні, антиоксидантні добавки, пробіотики та пребіотики. До того ж його потрібно незначну кількість — 1,5–5 кг на поросля. Тож, зрозуміло, такий корм не може бути дешевим. У будь-якому разі під час купівлі зверніть увагу на документи, в яких має бути зазначена не тільки поживність корму, а й його безпека. Якщо продукт для вас новий, то спочатку перевірте його шляхом згодовування невеликої кількості поросят і подивіться, чи охоче вони їдять та як почуються після його споживання.

Зменшення зернозалежності тваринництва

Власне, до проблеми ресурсозбереження і зменшення виробничих витрат власнику або топ-менеджеру підприємства варто підходити стратегічно. Більша частина країни розташована в зоні нестійкого землеробства, і за врожайними роками можуть бути відносно неврожайні. У деякі роки концентрати стають за дорогими для тваринників, а у виробників, навіть там, де є тваринництво, виникає спокуса продати зерно.

Є декілька можливих варіантів, що можуть забезпечити зернозалежне тваринництво, проте всі вони базуються на збереженні кормових ресурсів мінімум на 1,5 року без погіршення якості фуражу. Досвід показує, що ефективними стають підприємства, які створили власні кормозберігальні комплекси.

Низка сільськогосподарських підприємств своєю стратегією виживання, збереженням виробничих потужностей і робочих місць інтегрувалися в структури багатопрофільних агропромислових пірамід. Перспективним є налагодження довгострокових рівноправних економічно обґрунтованих коопераційних зв'язків між спеціалізованими підприємствами: зерновиробник — комбікормовий завод — тваринницький комплекс — м'ясопереробний завод.

Якщо ви закупили новий корм, спочатку перевірте його на невеликій групі поросят і подивіться, чи охоче вони їдять та як почуються після його споживання

NEUERO FARM- UND FÖRDERTECHNIK GMBH

- металеві зерносховища для зерна
- шахтні, енергоощадні зерносушарки
- норії, шнеки, транспортери
- лінії для приготування комбікормів

ТОВ «Ноєро Україна»
08132 Київська обл. обл.
м. Вишневе, вул. Ломоносова 1А, оф. 1

Тел. +38 (097) 153-61-99
+38 (063) 614-97-99 Микола Годзик
Тел./факс +380 (4598) 6-25-75,

E-mail: neuro.farm@gmail.com
Internet: <http://neuro-farm.com.ua/>